

ICT-projecten van Rijk zijn nog niet onder controle

Nelleke Trappenburg
Amsterdam

Het lukt het Rijk nog steeds niet om de kosten van ICT-projecten binnen de perken te houden. Ondanks de maatregelen die de overheid de laatste jaren heeft getroffen om ICT-projecten beter te beheersen, zijn de kosten voor de grote lopende ICT-projecten van het Rijk het afgelopen jaar toch weer met € 172 mln gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Dat blijkt uit de jaarrapportage bedrijfsvoering, die minister Piet Hein Donner van Binnenlandse Zaken onlangs naar de Tweede Kamer heeft gestuurd.

Van de 44 grote ICT-projecten waarover Donner verslag doet worden de kosten in totaal inmiddels ruim € 600 mln hoger geschat dan bij aanvang van de projecten. Zo zit het nieuwe toelagensysteem voor ondermeer de zorg- en huurtoeslag met een kostenplaatje van € 206 mln inmiddels € 150 mln boven de initiële raming van € 56 mln. Voor een deel komt dit doordat de reikwijdte van het systeem tussentijds vergroot is, maar de grootste kostenoverschrijding komt doordat het systeem op meerdere fronten haperde.

De overheid probeert al een aantal jaren de beheersing van ICT-projecten te verbeteren. Zo moet er veel intensiever verslag worden uitgebracht over de projecten. Tevens is er op elk ministerie een topambtenaar aangesteld die toeziet op de projecten. Verder zijn er toetsmomenten ingebracht om te zien of een project moet doorgaan.

De overheid heeft weliswaar niet het primaat op uit de hand lopende ICT-projecten. Free Record Shop dook in 2007 voor het eerst in de rode cijfers, omdat de muziekketen zijn nieuwe softwaresysteem niet aan de gang kreeg. Kantoorinrichter Samas belandde zelfs in een

forse crisis door problemen met automatiseringssysteem SAP. Toch scoort de overheid hoger op dit punt.

Chris Verhoef, hoogleraar informatica aan de Vrije Universiteit Amsterdam, heeft onderzocht dat het risico van falen bij overheidsprojecten minstens twee keer zo groot is als bij bedrijven. Dit komt volgens hem onder meer omdat de overheidsprojecten vaak veel groter zijn en daardoor lastiger te beheersen. De 6000 bedrijfsprojecten die hij heeft onderzocht hadden in totaal een waarde van € 1,7 mrd, terwijl de 73 overheidsprojecten waarmee hij die vergelijking goed waren voor maar liefst € 4,2 mrd. 'De overheid start vaak meteen heel groot, terwijl het bedrijfsleven meestal eerst op kleine schaal een systeem invoert.'

Een andere reden waarom ICT-projecten bij de overheid vaker mislopen is volgens Verhoef omdat de overheid kampt met voortdurend veranderende wensen en eisen, waardoor projecten steeds aangepast worden. Daarbij is de tijdsdruk hoog, omdat ministers binnen hun termijn resultaat willen. Hierdoor wordt het haastwerk, met alle risico's van dien.

Oplopende kosten Grote ICT-projecten

€ 172 mln

stijging kostenraming van lopende ICT-projecten in 2010

€ 600 mln

kostenoverschrijding projecten ten opzichte van initiële raming

€ 1,9 mrd

reeds gerealiseerde uitgaven aan de 44 grote ICT-projecten.

